

Sygn. akt: I C 235/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 czerwca 2020 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	sędzia Ewa Oknińska
Protokolant:	sekretarz sądowy Paula Łożyńska

po rozpoznaniu w dniu 17 czerwca 2020 r. w Olsztynie

na rozprawie

sprawy z powództwa A. S. Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego z siedzibą w W.

przeciwko P. S., B. S.

o zapłatę

I oddała powództwo,

II zasądza od powoda A. S. Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego z siedzibą w W. na rzecz pozwanego P. S. kwotę 11.254,27 (jedenaście tysięcy dwieście pięćdziesiąt cztery 27/100) zł tytułem zwrotu kosztów procesu,

III zasądza od powoda na rzecz pozwanej B. S. kwotę 11.254,26 (jedenaście tysięcy dwieście pięćdziesiąt cztery 26/100) zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

sędzia Ewa Oknińska

Sygn. akt I C 235/19

UZASADNIENIE

Powód A. F. S. Fundusz Inwestycyjny Zamknięty z siedzibą w W. domagał się zasądzenia solidarnie od pozwanych P. S. i B. S. kwoty 350.000 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 2 kwietnia 2019 r. do dnia zapłaty z zastrzeżeniem pozwanym prawa do powoływania się w toku postępowania egzekucyjnego na ograniczenie odpowiedzialności do nieruchomości, dla której Sąd Rejonowy w O. prowadzi księgę wieczystą Kw Nr (...) w zakresie wpisanej na rzecz powoda hipoteki umownej kaucyjnej ustanowionej do kwoty 816.842,44 zł. Ponadto wniósł o zasądzenie na jego rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu strona powodowa podała, że (...) Bank S.A. i pozwanych łączyła umowa kredytu hipotecznego indeksowanego nr (...) z dnia 11 września 2008 r. Zabezpieczeniem przedmiotowego kredytu była hipoteka umowna kaucyjna do kwoty 816.842,44 zł, ustanowiona na nieruchomości, dla której Sąd Rejonowy w O., prowadzi księgę wieczystą Kw Nr (...). Brak spłaty zobowiązania skutkowało wypowiedzeniem umowy przez Bank pismem z dnia 14 sierpnia 2014 r., a następnie wystawieniem bankowego tytułu egzekucyjnego. Prowadzone było również postępowanie

egzekucyjne, które nie doprowadziło do zaspokojenia całości zadłużenia i zostało umorzone. Na podstawie umowy cesji z dnia 30 grudnia 2015 r. D. N. S. Fundusz Inwestycyjny Zamknięty w W. nabył wierzytelność wynikającą z umowy kredytu. Następnie w dniu 13 grudnia 2018 r. na mocy umowy przelewu powód nabył wierzytelność w łącznej kwocie 1.186.031,77 zł, w tym niespłacony kapitał w kwocie 919.648,37 zł. Dochodzona należność obejmuje kwotę 350.000 zł tytułem części niespłaconego kapitału.

Pozwani wnieśli o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanych kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Pozwani wnieśli o zawieszenie postępowania z uwagi na toczącą się sprawę o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym. Ponadto złożyli zarzut przedawnienia roszczenia. W ich ocenie powód nie wykazał faktu nabycia wierzytelności przeciwko pozwanym podnosząc, że w załączonych dokumentach nie jest wymieniona wierzytelność przeciwko pozwanym. Nie wykazano również, aby załączony wyciąg z załącznika stanowił część wykazu wierzytelności, który miał stanowić załącznik do umowy przelewu.

W piśmie z dnia 12 listopada 2019 r. pozwana wskazała, że umowa kredytu zawiera niedozwolone postanowienia umowne w zakresie w jakim przewiduje indeksowanie kursem (...), przeliczenie wypłaconych środków co (...) według kursu kupna, przeliczenie wysokości zobowiązania jako równowartość wymaganej spłaty wyrażonej w (...) po przeliczeniu według kursu (...) wg tabeli banku.

Pozwany zaś podniósł, że nieuczciwe warunki umowy nie mogą być zastąpione przepisami ogólnymi prawa cywilnego.

Sąd ustalił, co następuje:

Pozwani P. S. i B. S. w dniu 25 lipca 2008 r., złożyli do (...) Bank S.A. wnioski o kredyt hipoteczny, wnioskując o kwotę kredytu 450.000 zł indeksowaną kursem (...). Pozwani podpisali oświadczenie dotyczące wpływu zmian oprocentowania i kursu waluty na wysokość miesięcznych rat (przy założeniu, że kurs (...) wzrośnie o 0,234 zł)

W dniu 11 września 2008 r. (...) Bank S.A. w K. Dom Bank (...) Oddział w Ł. i pozwani zawarli umowę kredytu hipotecznego nr (...). Do zawarcia umowy kredytu doszło w wyniku przyjęcia przez pozwaną wzorca umownego.

Zgodnie z § 1 umowy Bank udzielił pozwanym kredytu w kwocie 480.495,55 zł indeksowanego kursem (...) (przy założeniu, że uruchomiono całość kredytu w dacie sporządzenia umowy równowartość kredytu wyniosłaby 235.652,55 (...)) na okres 360 miesięcy, przy czym spłata miała być dokonywana w równych ratach kapitałowo – odsetkowych określonych w harmonogramie spłat. Kredytobiorcy oświadczyli, że są świadomi ryzyka związanego ze zmianą kursu waluty indeksacyjnej w stosunku do złotego w całym okresie kredytowania i że akceptują to ryzyko. Oprocentowanie kredytu było zmienne i na dzień sporządzenia umowy wynosiło 4,26% w skali roku, na którą składała się stawka (...) (§ 13 umowy) oraz marża 1,45%.

Stosownie do § 9 ust. 2 w dniu wypłaty kredytu lub każdej jego transzy kwota wypłaconych środków miała być przeliczana do (...) według kursu kupna walut określonego w Tabeli Kursów obowiązującego w dniu uruchomienia środków.

W § 10 ust. 3 umowy wskazano, że wysokość zobowiązania będzie ustalana jako równowartość wymaganej spłaty wyrażonej w (...) po jej przeliczeniu według kursu sprzedaży walut określonego w „Bankowej tabeli kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut obcych” do (...) obowiązującego w dniu spłaty.

Zgodnie z § 6 ust. 1 umowy bankowa tabela kursów walut dla kredytów indeksowanych kursem walut, zwana Tabelą Kursów to sporządzana przez merytoryczną komórkę Banku na podstawie kursów obowiązujących na rynku międzybankowym w chwili sporządzania tabeli i po ogłoszeniu kursów średnich przez NBP, tabela sporządzana jest o godz. 16 każdego dnia roboczego i obowiązuje przez cały dzień roboczy.

W § 22 ust. 1 i 2 umowy ustalono, że m.in. w przypadku niespłacenia dwóch rat odsetkowych lub odsetkowo – kapitałowych Bank może wypowiedzieć umowę kredytu w całości lub w części, przy czym okres wypowiedzenia wynosi 30 dni.

Zabezpieczeniem przedmiotowego kredytu była hipoteka umowna kaucyjna do kwoty 816.842,44 zł, ustanowiona przez pozwanych na nieruchomości, dla której Sąd Rejonowy w O., prowadzi księgę wieczystą Kw Nr (...)

/dowód: wniosek kredyt – k. 65-69, oświadczenie z dnia 22 lipca 2008 r. – k. 75, umowa o kredyt k. 23-34, regulamin kredytu – k. 39-52, oświadczenie o ustanowieniu hipoteki – k. 53, odpis księgi wieczystej – k. 80 -83, wnioski o wypłatę kredytu – k. 76-79)

Dokonywane przez pozwanych spłaty raty w walucie polskiej przeliczano przy zastosowaniu kursu sprzedaży (...) tej waluty zgodnie z tabelą kursów obowiązującą w Banku.

/dowód: zestawienie rat i odsetek – k. 241-254)

Strony zawarły Aneks Nr (...) do umowy kredytu, w którym oświadczyły, że zaległości pozwanych w spłacie zobowiązań wynoszą 11.964,13 zł i postanowiły, że okres spłaty kredytu zostanie przedłużony do dnia 30 maja 2045 r..

/dowód: aneks nr (...) do umowy k. 57-60)

Następnie w dniu 08 marca 2013 r. strony zawarły aneks nr (...), w którym postanowiły, że w związku z istnieniem wymagalnego zadłużenia kredytobiorców w wysokości 22.675,52 zł, kwota wymagalnych zaległości zostanie dopisana do kapitału niewymagalnego (powiększy kwotę kredytu). Podane zaległości zostały przeliczone po kursie sprzedaży banku z dnia 08 marca 2013 r., wynoszącym 3,5561 zł.

(dowód: aneks nr (...) do umowy – k.496-497)

W dniu 21 maja 2013 r. strony zawarły porozumienie, w którym wskazały, że łączył je stosunek zobowiązaniowy wynikający z umowy kredytu z dnia 11 września 2008 r., który został rozwiązany w wyniku wypowiedzenia przez bank z dnia 27 grudnia 2012 r. Strony wyraziły wolę kontynuowania stosunku zobowiązaniowego w jego pierwotnej formie określonej w umowie. Pozwani zobowiązali się do wykonywania postanowień umowy, w tym dokonywania wpłat w terminach i wysokościach określonych w aktualnym harmonogramie spłat.

(dowód: porozumienie – k. 63-64)

Pismem z dnia 10 października 2013 r. Bank wezwał pozwanych do zapłaty zaległości z tytułu umowy kredytu hipotecznego nr (...), pod rygorem wypowiedzenia umowy. Wskazał, że na zadłużenie obejmuje: kwotę 2.135,81 (...) tytułem należności kapitałowej, 314,04 (...) tytułem odsetek umownych oraz 6,04 (...) odsetek podwyższonych za opóźnienie w spłacie należności kapitałowej, a także 136,26 zł kosztów i opłat.

Pismem z dnia 14 sierpnia 2014 r. bank złożył pozwany oświadczenie o wypowiedzeniu umowy kredytu hipotecznego nr (...) z zachowaniem 30-owego okresu liczonego od doręczenia pisma z uwagi na nieuregulowanie zaległości w spłacie kredytu, na które składa się równowartość w złotych 8.344,16 (...) tytułem należności kapitałowej, 3.410,65(...) odsetek umownych oraz 141,43 (...) odsetek podwyższonych za opóźnienie, a także 1.232,60 zł kosztów.

Jednocześnie bank poinformował, że spłata wskazanego zadłużenia w terminie spowoduje, że bank rozważy możliwość cofnięcia wypowiedzenia. Doręczenie wypowiedzenia pozwanym nastąpiło w dniu 03 września 2014 r.

Pismem z dnia 20 listopada 2014 r. bank wezwał pozwanych do zapłaty w terminie 7 dni należności z tytułu wypowiedzianej umowy kredytu hipotecznego nr (...), na którą składa się kwota 923.663,37 zł należności kapitałowej, 14.773,61 zł odsetek umownych oraz 9.154,75 zł odsetek podwyższonych za opóźnienie w spłacie należności kapitałowej, jak też 1.570,12 zł tytułem kosztów i opłat.

/dowód: wezwanie do zapłaty k. 86 wypowiedzenia z dowodami doręczenia k.86-93; wezwanie ostateczne do zapłaty z dowodem doręczenia k. 93-99;

W dniu 15 grudnia 2014 r. bank wystawił bankowy tytuł egzekucyjny, w treści którego wskazał, że zadłużenie pozwanych wynosi 953.675,48 zł

Referendarz Sądu Rejonowego w O.postanowieniem z dnia 07 stycznia 2015 r. nadał bankowemu tytułowi egzekucyjnemu klauzulę wykonalności na rzecz banku. Na podstawie powyższego tytułu wykonawczego komornik prowadził postępowanie egzekucyjne, przeciwko pozwany w sprawie Km (...). Postępowanie egzekucyjne zostało umorzono w dniu 17 lutego 2017 r. Na rzecz wierzyciela wyegzekwowano kwotę 8.939,21 zł (w tym zwrot zaliczki 2.428,50 zł).

(dowód: bankowy tytuł egzekucyjny – k. 99, postanowienie Referendarza Sądu Rejonowego w Olsztynie z dnia 07 stycznia 2015 r. – k. 101 - 102, postanowienie – k. 110-111)

W dniu 30 grudnia 2015 r. (...) Bank S.A. w W. (następca prawny (...) Bank S.A.) zawarł z D. N. S. F. I. Zamkniętym w W. umowę sprzedaży wierzytelności. Następnie zawarto aneks nr (...), w którym strony zmieniły załącznik nr 1 stanowiący zestawienie wierzytelności hipotecznych.

W załączniku nr 1 została wymieniona wierzytelność przysługująca Bankowi wobec pozwanych z tytułu umowy kredytu hipotecznego nr (...) z dnia 11 września 2008 r. na którą składa się m.in: kwota kapitału wymagalnego 920.481,96 zł, odsetek wymagalnych 14.773,61 zł, odsetek karnych 71.243,03 zł.

/dowód: odpisy z KRS – k. 8-22, k. 135-137, umowa przelewu wierzytelności - k. 112-118, aneks nr (...) – k. 126, wyciąg z załącznika – k. 129-131, wyciąg z rejestru funduszy – k. 133-134, zawiadomienie banku z dnia 30 czerwca 2016 r. o przelewie wierzytelności wraz z dowodem doręczenia pozwany – k. 140-143, k.146-149, oświadczenie Banku z dnia 19 lipca 2019 r. – k. 294)

Następnie w dniu 13 grudnia 2018 r. została zawarta umowa sprzedaży/przelewu wierzytelności nr (...), na podstawie której powód nabył od D. N. S. F. I. Zamkniętego w W. wierzytelności wymienione w załączniku nr 1-3 do umowy. W załączniku nr 1 nabył została wymieniona wierzytelność przysługująca Bankowi wobec pozwanych z tytułu umowy kredytu hipotecznego nr (...) z dnia 11 września 2008 r. na którą składa się m.in: kwota kapitału 919.648,37 zł.

(dowód: umowa z dnia 13 grudnia 2018 r. – k. 151-176, k. 357-383, załącznik – k. 177- 180, k. 384-406, wyciąg z rejestru funduszy – k. 185-186, odpis z KRS – k. 187-196, zawiadomienie wystawione przez D. N. S. F. I. Zamknięty w W. z dnia 06 marca 2019 r. – k. 201-202, k. 205-206, zawiadomienie o przelewie – k. 201-202, k. 205-206,)

Na dzień wypowiedzenia umowy kredytu hipotecznego, przy rozliczeniu kredytu z pominięciem indeksacji kursem (...), wystąpiła nadpłata w spłacie kredytu w kwocie 1.233,62 zł. W związku z brakiem kwoty wypłat transz kredytu nie było możliwości ustalenia salda kapitału w (...) przeliczonego wg kursu średniego NBP.

(dowód: opinia biegłej M. M. –k. 426, opinie uzupełniające – k. 478-483, k. 531-544)

Sąd zważył, co następuje:

W świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego roszczenie powoda podlegało oddaleniu. Sąd oparł na dokumentach, których wiarygodność nie została skutecznie podważona przez żadną ze stron. Ponadto Sąd uwzględnił opinię biegłego M. M., uznając ją za rzetelną, pozbawioną luk i sprzeczności. Za wiarygodne uznano zeznania pozwanych, albowiem nie zostały one zakwestionowane przez powoda.

Niewątpliwie Bank i pozwani w dniu 11 września 2008 r. zawarli umowę kredytu w rozumieniu art. 69 ustawy prawo bankowe z dnia 29 sierpnia 1997 r. Zgodnie art. 69 ust. 1 i 2 ustawy – prawo bankowe, przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych

z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. Umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności: strony umowy, kwotę i walutę kredytu, cel, na który kredyt został udzielony, zasady i termin spłaty kredytu, wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany, sposób zabezpieczenia spłaty kredytu, zakres uprawnień banku związanych z kontrolą wykorzystania i spłaty kredytu, terminy i sposób postawienia do dyspozycji kredytobiorcy środków pieniężnych, wysokość prowizji, jeżeli umowa ją przewiduje, warunki dokonywania zmian i rozwiązania umowy.

Bank i pozwani zawierając umowę, umówili się, że kwota kapitału kredytu wyrażona w walucie polskiej zostanie, w drodze indeksacji przeliczona na walutę obcą i oprocentowana w sposób właściwy dla tej waluty, niemniej jednak z zastosowaniem tabeli kursów obowiązującej w pozwanym Banku. Nie budzi zatem wątpliwości, że strony umowy zgodnie postanowiły, iż kredyt adekwatnie do postulatu pozwanych zostanie im udzielony i wypłacony w złotych polskich i w tej samej walucie będzie się odbywała jego spłata, przy założeniu jednak, że w obu przypadkach będzie on indeksowany do kursu waluty obcej, czyli franka szwajcarskiego. Umowa kredytu zawiera elementy wymagane ustawą do istnienia zobowiązania. W umowie określono kwotę kredytu wyrażoną liczbowo oraz słownie, nadto jej walutę – przy zastosowaniu klauzuli indeksacyjnej do franka szwajcarskiego. Wskazano w niej nadto przeznaczenie, okres kredytowania, terminy i zasady zwrotu kredytu, a także jego oprocentowanie, co czyni zadość art. 69 ust. 1 i 2 pkt. ustawy Prawo bankowe. Przy czym, przepisy ustawy Prawo bankowe na dzień zawarcia umowy kredytu 11 września 2008 r. dopuszczały możliwość zawierania umów kredytu ze wskazaniem waluty obcej.

Rozstrzygnięcia wymagało natomiast – w związku z twierdzeniami pozwanych zagadnienie, czy doszło do skutecznego przelewu wierzytelności przysługującej pierwotnie na rzecz powoda oraz ocenić należało także skuteczność podniesionych przez pozwanych zarzutów dotyczących przedawnienia roszczenia i niedozwolonych postanowień umownych.

Zgodnie z art. 509 § 1 k.c. wierzyciel może bez zgody dłużnika przenieść wierzytelność na osobę trzecią (przelew), chyba że sprzeciwiałoby się to ustawie, zastrzeżeniu umownemu albo właściwości zobowiązania. (...) Bank S.A. w W. zawarł w dniu 30 grudnia 2015 r. z D. N. S. F. I. Zamkniętym w W. umowę sprzedaży wierzytelności. W załączniku nr 1 została wymieniona wierzytelność przysługująca Bankowi wobec pozwanych z tytułu umowy kredytu hipotecznego nr (...) z dnia 11 września 2008 r. na którą składa się m.in: kwota kapitału wymagalnego 920.481,96 zł, odsetek wymagalnych 14.773,61 zł, odsetek karnych 71.243,03 zł. Następnie w dniu 13 grudnia 2018 r. została zawarta umowa sprzedaży/przelewu wierzytelności nr (...), na podstawie której powód nabył od D. N. S. Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego w W. wierzytelności wymienione w załączniku nr 1-3 do umowy. W załączniku nr 1 nabył została wymieniona wierzytelność przeciwko pozwanym z tytułu umowy kredytu hipotecznego nr (...) z dnia 11 września 2008 r. na którą składa się m.in: kwota kapitału 919.648,37 zł.

Podkreślić wypada przy tym, że dokumenty dołączone przez stronę powodową (umowy wraz z wyciągiem wykazu wierzytelności, oświadczenia banku) nie powodują – wbrew odmiennej argumentacji strony pozwanej – zastrzeżeń co do tego, że doszło do zawarcia umów cesji wierzytelności. Zgodnie bowiem z treścią art. 511 k.c. jeżeli wierzytelność jest stwierdzona pismem, przelew tej wierzytelności powinien być również stwierdzony pismem.

Jednakże zdaniem Sądu powód nie wykazał, aby dochodzone roszczenie rzeczywiście mu przysługiwało.

Niewątpliwie pozwani zawarli umowę kredytu jako konsumenci. Powyższa okoliczność nie była kwestionowana przez żadną ze stron. Sąd zbadał umowę pod kątem abuzywności klauzul zawartych w tejże umowie, a dotyczących określenia przeliczenia wypłaconych środków do (...) według kursu kupna walut określonego w Tabeli Kursów obowiązującego w dniu uruchomienia środków oraz przeliczenia wysokości zobowiązania do (...) obowiązującego w dniu spłaty według kursu sprzedaży walut określonego w „Bankowej tabeli kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut obcych”.

Wskazane wyżej postanowienia przewidywały, że wysokość zobowiązań będzie wielokrotnie przeliczana z zastosowaniem dwóch rodzajów kursu waluty. Bezsposornie mechanizm (konkretny sposób) ustalania kursu nie został opisany w jednoznaczny sposób, gdyż umowa w tym względzie odsyła tylko do „Tabeli kursów” definiowanej jako Tabelą Kursów sporządzaną przez Bank na podstawie kursów obowiązujących na rynku międzybankowym w chwili sporządzania tabeli i po ogłoszeniu kursów średnich przez NBP, tabela sporządzana jest o godz. 16 każdego dnia roboczego i obowiązuje przez cały dzień roboczy.

Oznacza to, że zgodnie z umową Bank miał swobodę w zakresie ustalania kursu waluty. Nie zostało zaprzeczone, a potwierdzają to zeznania pozwanych, że umowa w zakresie wykraczającym poza dokonane w ramach składania wniosku wyboru dotyczącego kwoty kredytu, waluty kredytu, okresu kredytowania, została zawarta na podstawie wzoru opracowanego i stosowanego przez Bank. Oznacza to, że pozostałe postanowienia nie były uzgodnione indywidualnie z powodem w rozumieniu art. 385¹ § 1 i 3 k.c. W konsekwencji jest niewątpliwe, że w rozpatrywanej sprawie bank przyznał sobie prawo do jednostronnego regulowania - na gruncie zawartej umowy - wysokości rat kredytu waloryzowanego kursem franka. Jednocześnie prawo banku do ustalania kursu waluty nie doznawało żadnych umownych ograniczeń. Zatem doszło do nierównomiernego rozkładu praw i obowiązków stron umowy kredytowej, prowadzącą do naruszenia interesów konsumenta. W tym zakresie istotne znaczenie należy także przypisać wymaganiu właściwej przejrzystości i jasności postanowienia umownego, czyli odpowiedzi na pytanie, czy zawarta umowa wskazuje w sposób jednoznaczny powody i specyfikę mechanizmu przeliczania waluty, tak by konsument mógł przewidzieć, na podstawie transparentnych i zrozumiałych kryteriów, wynikające dla niego z tego faktu konsekwencje ekonomiczne (vide: wyrok SN z dnia 2.10.2019 r., IV CSK 309/18).

Jak już zostało przedstawione, kwestionowane postanowienia umowy wskazywały na dwa rodzaje kursów – kurs kupna do ustalenia wysokości kredytu, którą należy wypłacić w PLN oraz kurs sprzedaży do ustalenia wysokości kolejnych rat spłaty w PLN.

Wiadomo powszechnie, że kurs kupna waluty to w pewnym uproszczeniu kurs, po którym deklarowane jest kupno danej waluty, a kurs sprzedaży to kurs, po którym deklarowana jest jej sprzedaż, względnie są to kursy, według których będą rozliczane takie transakcje. Kurs kupna z reguły jest niższy od kursu sprzedaży. Różnica między tymi kursami, czyli tzw. spread walutowy, w uproszczeniu powinien zawierać w sobie koszt zakupu waluty i marżę (zysk) towarzyszący jej sprzedaży. Sąd nadal podziela wyrażony w innych sprawach na podobnym tle pogląd, że naliczenie spreadu ma ekonomiczne uzasadnienie w przypadku rzeczywiście zawieranych transakcji kupna i sprzedaży waluty, gdzie są ponoszone rzeczywiste koszty i można oczekiwać wynagrodzenia za rzeczywiście powzięte czynności. Nie ma natomiast uzasadnionych podstaw stosowanie spreadu przy rozliczaniu wypłaty i spłaty kredytu udzielanego, wypłacanego i spłacanego w walucie polskiej, a jedynie waloryzowanego kursem waluty obcej. W przypadku takiego kredytu nie dochodzi bowiem do żadnych realnych transakcji walutowych związanych bezpośrednio z udzieleniem kredytu, a jedynie do szeregu obliczeń matematycznych, których celem jest określenie wartości kredytu udzielonego w PLN oraz wartości poszczególnych rat spłaty według miernika wartości, jakim jest kurs waluty obcej. Stosowanie w tym celu różnych kursów nie ma zatem racjonalnego uzasadnienia. Bank nie ponosi bowiem żadnych kosztów zakupu waluty w celu wypłaty konkretnego kredytu udzielanego w złotych, ani kosztów jej sprzedaży na rzecz kredytobiorcy i nie powinien również oczekiwać ich zwrotu, jak i dodatkowego wynagrodzenia (zysku) z tytułu takich czynności. Zastosowanie dwóch różnych kursów w opisany wyżej sposób w odniesieniu do umowy stron prowadziło do sytuacji, w której kredyt ustalony w walucie obcej i wypłacony w walucie polskiej według kursu niższego (kursu kupna), przy spłacie stawał się już kredytem w kwocie wyższej (bez uwzględnienia wahań kursowych samej waluty). Wysokość raty spłaty została bowiem ustalona według kursu wyższego (sprzedaży), co oznacza, że suma tych rat (czyli wysokość kredytu pozostałego do spłaty wraz z odsetkami) też była wyższa niż obliczona z zastosowaniem kursu niższego (kursu kupna), jaki obowiązywał przy wypłacie. Skoro takim zapisom towarzyszyło postanowienie, że wysokość kursu, według którego będzie rozliczana spłata kredytu, ustalał będzie sam Bank, mogło to prowadzić do sytuacji, w której Bank mógłby arbitralnie podwyższać wysokość kursu sprzedaży, według którego rozlicza spłatę kredytu, w stosunku do wysokości rynkowej. Brak sprecyzowania jasnych kryteriów ustalania przez Bank kursu waluty, przyjmowanego do rozliczania spłat kredytu w sposób, który pozwalałby na weryfikację poprawności kursu, a co za tym idzie sprawdzenie

wysokości żądań banku prowadził do zastrzeżenia dla Banku kompetencji do ustalania wysokości kursu, według którego będzie rozliczana spłata kredytu i ustalana wysokość zobowiązania powoda.

Powyższe w sposób oczywisty prowadziło do rażącego naruszenia interesów pozwanych. Skoro w przypadku umowy stron nie dochodziło w istocie do żadnych konkretnych transakcji walutowych i powstania związanych z tym kosztów, powtórzyć wypada, że w ocenie Sądu wszelkie koszty, jakie bank ponosił w związku z udzieleniem kredytu, winny być mu rekompensowane w ramach wynagrodzenia, jakim było oprocentowanie kredytu i ewentualne opłaty za poszczególne czynności w toku jego spłaty, a nie ukrywane w formie spreadu, na którego wysokość kredytobiorca nie ma żadnego wpływu.

Oznacza to, że po zawarciu umowy pozwani mieli ograniczoną możliwość przewidzenia ostatecznej kwoty uzyskanego kredytu i wysokości zadłużenia, jakie mają spłacić w PLN, skoro kursy wymiany określić miał Bank. Co więcej, uprawnienie do określania kursów wymiany dawało Bankowi możliwość wpływania na wysokość zobowiązania do spłaty w PLN. Bank mógł kształtować wysokość zobowiązania pozwanych w walucie, w jakiej spłacał kredyt. W ocenie Sądu należy zatem uznać, że wszelkie postanowienia odwołujące się do kursów wymiany i możliwości jej samodzielnego ustalania w ramach tabeli były sprzeczne z dobrymi obyczajami i naruszały rażąco interesy pozwanych w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c., oceniane na datę zawarcia umowy. Takie rozwiązania dawały bowiem Bankowi, czyli tylko jednej ze stron stosunku prawnego, możliwość przerzucenia na pozwanych całego ryzyka wynikającego ze zmiany kursów waluty stanowiącej podstawę rozliczeń umowy i pozostawiały mu swobodę w zakresie ustalania wysokości wzajemnych zobowiązań.

Wskazać należy, że powyższych ustaleń nie podważa zawarcie przez bank i pozwanych porozumienia z dnia 21 maja 2013 r. Porozumienie to bowiem nie wyeliminowało niedozwolonych postanowień umownych. Wszelkie bowiem postanowienia odwołujące się kursów waluty obcej i możliwości jej samodzielnego ustalania w ramach tabeli były sprzeczne z dobrymi obyczajami i naruszały rażąco interesy pozwanych w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c., co podlegało ocenie na dzień zawarcia umowy (art. 385² k.p.c. – por. uchwała SN z 20.06.2018 r. w sprawie III CZP 29/17).

Wskutek wyeliminowania zawartych w umowie klauzul abuzywnych, brak jest wyraźnie oznaczonych zapisów dotyczących mechanizmu ustalania kursu waluty, jaki miałby być przyjmowany do ustalania wysokości rat spłaty w złotych polskich w kolejnych terminach płatności oraz rozliczenia wysokości pozostałego do spłaty zadłużenia powoda.

Zgodnie z aktualnym poglądem wyrażonym w orzecznictwie, klauzulę waloryzacyjną traktuje się jako główne świadczenie kredytobiorcy, gdyż wpływa ona na wysokość tego świadczenia (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2019 r. sygn. akt: I CSK 242/18, legalis nr 1966950, wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymostku z dnia 08 sierpnia 2019 r., I ACa 126/19). Zatem, w odniesieniu do przeliczenia należności stron brak jest możliwości zastępowania niedozwolonych klauzul umownych przepisami o charakterze ogólnym, które są przepisami dyspozytywnymi. Pogląd ten został wypracowany w oparciu o związanie wszystkich sądów Unii Europejskiej wykładnią dyrektywy 93/13/EWG dokonaną przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w wyroku z dnia 3 października 2019 r. w sprawie C -260/18. TSUE podtrzymał pogląd, że w przypadku ustalenia, że w umowie zostało zawarte postanowienie niedozwolone w rozumieniu dyrektywy, skutkiem tego jest wyłącznie wyeliminowanie tego postanowienia z umowy, chyba że konsument następczo je zaakceptuje. Jedynie w drodze wyjątku możliwe jest zastosowanie w miejsce postanowienia niedozwolonego przepisu prawa o charakterze dyspozytywnym. Wyjątek ten obejmuje sytuacje w której jest zgoda stron na jego zastosowanie oraz okoliczność, że brak takiego zastąpienia skutkowałby upadkiem umowy i niekorzystnymi następstwami dla konsumenta, który na takie niekorzystne rozwiązanie się nie godzi.

Na marginesie, można wskazać, że w niniejszej sprawie nawet gdyby przyjąć do rozliczeń kurs (...) według średniego kursu NBP, to z uwagi na brak dokumentów dotyczących wypłat transz kredytu nie było możliwe rozliczenie kredytu według tego kursu (vide: opinia biegłego – k. 422-426).

Obecnie zgodnie ze stanowiskiem TSUE nie jest możliwe zastąpienie postanowienia niedozwolonego przez odwołanie się do norm ogólnych prawa cywilnego, gdyż spowodowałyby to ingerencję, mogącą wpłynąć na równowagę interesów, powodując nadmierne ograniczenie swobody zawierania umów.

W myśl zatem przepisu art. 385¹ § 2 k.c. należało wyeliminować postanowienia umowne o charakterze niedozwolonym składające się na klauzulę waloryzacyjną uznając, że udzielony pozwanym kredyt stanowił kredyt złotowy niezawierający takich klauzuli. W ocenie Sądu usunięcie z umowy niedozwolonych postanowień nie powoduje jej nieważności, albowiem umowa może być dalej wykonywana.

W tym miejscu wskazać należy, że eliminacja klauzul abuzywnych czyni zadość celom przepisów odnoszących się do niedozwolonych klauzul umownych w zakresie wyłącznego niestosowania tych postanowień, gdyż umowa powinna nadal obowiązywać bez jakichkolwiek innych zmian, o ile jest to prawnie możliwe (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 lipca 2017 r. sygn. akt: II CSK 803/16.). W związku z powyższym pozwanym udzielono kredytu w złotych polskich, a kredyt winien być spłacany w terminach przewidzianych w umowie i z zastosowaniem przewidzianego w umowie oprocentowania.

Na dzień wypowiedzenia umowy kredytu hipotecznego, przy rozliczeniu kredytu z pominięciem indeksacji kursem (...), wystąpiła nadpłata kredytu w kwocie 1.233,62 zł. Odnosząc się do omawianej kwestii, tj. ustalenia zobowiązania pozwanym oparł się na opiniach – głównej oraz uzupełniającej – biegłej z zakresu bankowości M. M., która jasno, logicznie i niesprzecznie wypowiedziała się na ten temat, zaś przedstawione przez nią wnioski nie zostały skutecznie zakwestionowane przez żadną ze stron.

W świetle powyższego, mając na uwadze, że po dokonaniu rozliczenia spłaty kredytu w dniu postawienia przez Bank kredytu w stan wymagalności, występowała po stronie pozwanym nadpłata, brak było podstaw z § 22 ust. 1 umowy kredytu do jej wypowiedzenia.

Za całkowicie bezzasadne uznać przy tym wypada twierdzenia strony powodowej jakoby, że przy przyjęciu, że kredyt został udzielony w złotych polskich, zachodziły podstawy do przyjęcia, że doręczenie pozwu w niniejszej sprawie spowodowało postawienie wierzyciela w stan wymagalności. Wskazać bowiem należy, że powód w pozwie powoływał się na wypowiedzenie pozwanym umowy kredytu, dokonane przez bank w dniu 14 sierpnia 2014 r. Ponadto należy mieć na względzie, że pozwanym jako kredytobiorcom może być wypowiedziana umowa jedynie przez bank przy spełnieniu przesłanek z ustawy Prawo bankowe. Z tych przyczyn Sąd pominął wniosek powoda o dopuszczenie dowodu z uzupełniającej opinii biegłego, albowiem okoliczności na które miałby być dopuszczony dowód nie mają znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy, skoro brak było podstaw do przyjęcia, że powód stanowi wypowiedzenie umowy.

Sąd pominął wniosek powoda o przeprowadzenie dowodu z opinii nowego biegłego. Opinia główna, jak i przedłożone opinie uzupełniające były spójne, a wnioski logiczne, wobec czego Sąd nie znalazł podstaw do jej kwestionowania. Podkreślenia wymaga, że potrzeba powołania biegłego musi wynikać z okoliczności sprawy, a nie z samego niezadowolenia strony z dotychczas złożonej opinii. Zgłaszając taki wniosek strona powinna wykazać błędy, sprzeczności lub inne wady w złożonej opinii biegłego, które dyskwalifikują tę opinię, uzasadniając tym samym powołanie dodatkowych opinii (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 19 października 2017 r., I ACa 357/17). W niniejszej sprawie takie okoliczności nie wystąpiły.

W dalszej zatem kolejności odnieść wypada się do podniesionego przez pozwanym zarzutu przedawnienia.

Zgodnie bowiem z art. 117 § 2 k.c. po upływie terminu przedawnienia ten, przeciwko komu przysługuje roszczenie, może uchylić się od jego zaspokojenia, chyba że zrzeka się korzystania z zarzutu przedawnienia. W myśl natomiast art. 118 k.c., jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej, termin przedawnienia dla roszczeń o świadczenia związane z prowadzeniem działalności gospodarczej – co ma miejsce w niniejszej sprawie - wynosi trzy lata. W przedmiotowej sprawie pozwanym w dniu 03 października 2014 r. wypowiedziano umowę. Trzyletni termin przedawnienia roszczenia upłynął wobec tego w dniu 03 października 2017 r. Powód złożył zaś powód w 2019 r.

Biorąc pod uwagę stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w uchwale z dnia 29 czerwca 2016 r., III CZP 29/16), zwrócić wypada uwagę, że wniosek o wszczęcie egzekucji wywołuje skutek w postaci przerwy biegu przedawnienia roszczenia stwierdzonego tytułem wykonawczym tylko wtedy, gdy pochodzi od wierzyciela, wskazanego w tytule egzekucyjnym i na którego rzecz temu tytułowi została nadana klauzula wykonalności. Skutki wiążące się z prowadzeniem postępowania egzekucyjnego na podstawie tytułu wykonawczego odnoszą się wyłącznie do występujących w tym postępowaniu podmiotów i tego tytułu wykonawczego, na podstawie którego egzekucja była prowadzona.

Z powyższego wynika, że bieg 3-letniego terminu przedawnienia w niniejszej sprawie zakończył się przed wniesieniem pozwu przez powoda.

W niniejszej sprawie – z uwagi na okoliczność zabezpieczenia spłaty kredytu zaciągniętego przez pozwanych hipoteką kaucyjną na nieruchomości, ma zastosowanie art. 77 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece. Zgodnie z treścią wskazanego przepisu upływ terminu przedawnienia nie narusza uprawnienia wierzyciela hipotecznego do uzyskania zaspokojenia. W zdaniu drugim ogranicza jednak dokonany wyłom w działaniu instytucji przedawnienia wskazując, że przepisu tego nie stosuje się do roszczenia o odsetki - w brzmieniu obowiązującym do 19 lutego 2011 r., a po nowelizacji - do roszczenia o świadczenia uboczne.

Co istotne, przepis ten ma zastosowanie w przedmiotowej sprawie. Stosownie bowiem do art. 10 ust. 1 w zw. z ust. 2 zdanie drugie ustawy nowelizującej z dnia 26 czerwca 2009 r. (Dz. U. Nr 131, poz. 1075) do hipotek kaucyjnych powstałych przed dniem wejścia w życie ustawy nowelizującej, z zastrzeżeniem ust. 2, stosuje się przepisy ustawy o księgach wieczystych i hipotece w brzmieniu nadanym tą ustawą. Wyjątek przewidziany w ust. 2 wyraża nakaz stosowania przepisów w brzmieniu dotychczasowym do hipotek kaucyjnych zabezpieczających roszczenia związane z wierzytelnością hipoteczną, nieobjęte z mocy ustawy hipoteką zwykłą, powstałe przed dniem wejścia w życie ustawy nowelizującej.

W wypadku hipoteki kaucyjnej co do zasady zastosowanie znajduje znowelizowana ustawa o księgach wieczystych i hipotece, chyba że konstrukcyjnie związana jest z hipoteką zwykłą, którą uzupełnia, by umożliwić zabezpieczenie tych należności, których hipoteka zwykła nie obejmowała (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2017 r. V CSK 233/16, także komentarz do art. 10 ustawy „Hipoteka kaucyjna i zwykła, przepisy intertemporalne, wprowadzenie”, autor Tomasz Czech).

W niniejszej sprawie nie budzi wątpliwości, że wierzytelność z tytułu spłaty kredytu hipotecznego nie została zabezpieczona hipoteką zwykłą, lecz w całości (wraz z odsetkami i kosztami) objęta hipoteką kaucyjną. Oznacza to, że powództwo w przedmiotowej sprawie powinno zostać rozpoznane w oparciu o przepisy ustawy o księgach wieczystych i hipotece w ich brzmieniu po nowelizacji.

Z tego też powodu Sąd uznał, że stanowisko pozwanych, jakoby zarzucane przedawnienie zabezpieczonej wierzytelności miało znaczenie dla uprawnień wierzyciela jest uzasadnione jedynie w odniesieniu do świadczeń ubocznych.

Z tych przyczyn na podstawie art. 69 ustawy prawo bankowe oraz powołanych przepisów należało oddalić powództwo w stosunku do pozwanych, o czym orzeczono w punkcie I wyroku.

O kosztach procesu Sąd orzekł w oparciu o art 98 k.p.c. zasądzając od strony przegrywającej sprawę w całości, czyli od powoda na rzecz pozwanych poniesione przez nich koszty procesu.

Pozwany poniósł koszty procesu w kwocie 11.254,27 zł, w tym: 10.817 zł z tytułu kosztów zastępstwa prawnego i opłaty skarbowej od pełnomocnictwa i 437,27 zł tytułem wydatków na wynagrodzenie biegłego (punkt II wyroku).

Pozwana poniosła koszty procesu w kwocie 11.254,26 zł, w tym: 10.817 zł z tytułu kosztów zastępstwa prawnego i opłaty skarbowej od pełnomocnictwa i 437,26 zł tytułem wydatków na wynagrodzenie biegłego (punkt III wyroku).

sędzia Ewa Oknińska